

Ordföranden för organisationer för psykisk hälsa:

NEDSKÄRNINGARNA I STATS BIDRAGEN TILL ORGANISATIONER ÄR ETT HOT MOT SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSSYSTEMETS FUNKTIONSFÖRMÅGA

De omfattande nedskärningarna i statsunderstöden till social- och hälsovårdsorganisationerna äventyrar bärkraften i hela det finländska social- och hälsovårdssystemet. Det är inte bara fråga om organisationernas verksamhetsförutsättningar, utan om hela samhällets välbefinnande, delaktighet och säkerhet.

Regeringen har redan beslutat att skära ned social- och hälsovårdsorganisationernas understöd med 37 procent, och för 2026–2027 har nya nedskärningar föreslagits, vilket skulle höja nedskärningen till över 60 procent. Oavsett hur stora nedskärningarna slutligen blir skulle det vara omöjligt att anpassa och förverkliga dem på ett kontrollerat sätt. De omfattande nedskärningarna i statsunderstöden äventyrar kontinuiteten och effektiviteten inom tredje sektorn, som är en väsentlig del av vårt social- och hälsovårdssystem. Även välfärdsområdena har i sitt utlåtande konstaterat att en försvagning av organisationernas arbete har en direkt inverkan på servicesystemets funktion – och att konsekvenserna syns i hela samhället.

Drastiska nedskärningar kommer oundvikligen också att påverka funktionsförmågan för organisationer som arbetar för psykisk hälsa. I Finland uppgår kostnaderna för psykiska störningar till minst 11 miljarder euro per år (OECD 2018). Utan satsningar på förebyggande åtgärder och tidigt stöd, som är grunden i organisationernas arbete, kommer dessa utgifter att fortsätta stiga. Nedskärningarna leder inte till några besparingar, utan ökar trycket på den redan överbelastade specialistsjukvården, rehabiliteringen och socialskyddet.

Statsunderstöden till social- och hälsovårdsorganisationerna utgör endast en bråkdel av kostnaderna för social- och hälsovårdstjänsterna. Som en del av talkoarbetet med att balansera samhällsekonomin bidrar social- och hälsovårdsorganisationerna genom att värdet på arbetsinsatsen är större än verksamhetsunderstöden de får. Organisationer som arbetar för psykisk hälsa förebygger att problemen fördjupas och hopas, erbjuder lågtröskelstöd och kompletterar välfärdsområdenas tjänster på ett sätt som den offentliga sektorn inte kan svara på på egen hand. Inget servicesystem kan fylla det tomrum som uppstår om det förebyggande stödet kollapsar. Det skulle vara ekonomiskt och mänskligt ohållbart.

Finland har under årtionden byggt upp ett system där medborgarna deltar i arbetet för att stärka välmående genom just tredje sektorns organisationer. Dessa strukturer kommer inte att återuppstå när de väl har körts ner. Den krävande och omfattande frivilligverksamhet som organiseras av organisationer för psykisk hälsa kan till exempel inte fungera utan utbildning, stöd, koordinering och strukturer. Om verksamheten körs ner skulle man förlora årtionden av investeringar – för gott.

Social- och hälsovårdsorganisationerna bemöter människor cirka 10 miljoner gånger per år och erbjuder en plattform för hundratusentals frivilliga. Arbetet är produktivt: på basis av de årsberättelser som lämnas in till social- och hälsovårdsministeriet bedöms över 90 procent av den organisationsverksamhet som fått finansiering vara effektiv och uppnå önskade resultat. Hur många samhällsaktörer uppnår så här goda resultat?

Organisationer för psykisk hälsa och övriga social- och hälsovårdsorganisationer har under de senaste åren satsat på att utveckla och effektivisera sin verksamhet. De har reagerat ansvarsfullt på krympande resurser, men mitt i massiva nedskärningar är utveckling och stegvis förändring inte längre möjlig. Det är inte heller lätt att på nytt bygga upp verksamhet som körts ner, trots att viljan skulle finnas.

Det arbete som görs inom social- och hälsovårdsorganisationerna är inte en separat del av de offentliga tjänsterna, utan en del av helheten. Om man gör nedskärningar i denna helhet kommer konsekvenserna att synas överallt: i välfärdsområdena, i arbetslivet, i den sociala tryggheten och framför allt för dem som blir utan stöd.

Den verksamhet som bedrivs av organisationer för psykisk hälsa och andra organisationer inom social- och hälsovårdsområdet är inte en kostnad, utan en samhällelig investering. Att avveckla den skulle vara både ett ekonomiskt och mänskligt misstag. Nedskärningarna måste omvärderas – innan konsekvenserna blir oåterkalleliga. Ordförandena för de riksomfattande organisationerna för psykisk hälsa FinFami – Anhörigas stöd för mentalvården centralförbundet rf, MIELI Psykisk Hälsa Finland rf, Centralförbundet för Mental Hälsa och Psykosociala förbundet väddar till regeringspartiernas ordförande på de finländska social- och hälsovårdsorganisationernas vägnar.

Ordförande Eveliina Lafghani
Centralförbundet för Mental Hälsa (MTKL)

Ordförande Anita Ruutiainen
FinFami – Anhörigas stöd för mentalvården centralförbundet rf

Ordförande Sirpa Pietikäinen
MIELI Psykisk Hälsa Finland rf

Ordförande Johanna Cresswell-Smith
Psykosociala förbundet